

Szerkesztői iroda:
A KIADÓHIVATALBAN,
hová
a lap szellemi részét illető közle-
mények küldendők.

Kiadó hivatal:
POLLÁK MÓR KÖNYVNYOMDAJA,
hová a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy nagy íven.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:

Egész évre 4 frt.
Fél 2 .
Negyed 1 .

HIRDETÉSEK DIJA:
3 hasábos petit sorért, vagy ennek
helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

Cukor-, kávé- és sörfogyasztási adó.

(B.) „Adót fizetni és meghalni“ a közmodás szerint két oly elkerülhetetlen kötelezettsége a handlód civilizált emberiségnek, hogy ez alól ugyan semmiféle körülmény ez életben fel nem ment. Különbség van ugyan a kettő között, mert ha búcsút vettél ez árnyékvilágtól, bizony nem fogod ismételni ezt a szerepet; de ha pontosan kifizetted adódat a folyó évre, a jövő évi február 15-dike ismét adótartozásod lefizetésére int. A sors végzéseiben megnyugodni szerető emberiség azonban azt vélné legjobbnak, hogy ha már a menyország kapuján kell zörgetni, történjék ez lehető legkevesebben s a lehető legjobban eltöltött élet után. — Az adófizető pedig, ki előtt a fiánczminiszter igen nagy hatalom, szívesen megadja a köteles részt, csak ne legyen — sok, és ami legtöbb, ne járjon annyi zaklatással, mint a mennyi terheli pl. a cukor-, kávé- és sörfogyasztási adó eljárásnál a községi előljárást, a pénzügyi közegeket, az alispánt, s természetesen legjobban a kereskedőket és a t. ez. fogyasztó közönséget. — A cukor-, kávé- és sörfogyasztás ugyanis a törvény szerzői szerint némileg luxuriosus dolog, nem nélkülözhetlen czikk az életfentartáshoz. Ez részben igaz, csak hogy mi szívesebben látjuk, ha például a cukorfogyasztás emelkedne s a pálinka kórság apadna s a sörfogyasztás arányban állana a jó és tiszta borfogyasztással. Hanem hát az államnak pénz kell s ott veszi, a hol kapja; így pl. a cukorfogyasztás után 1.330,00 frtot, a kávéfogyasztás után 760,000 frtot, a sörfogyasztás után 580,000 forintot vett fel az 1882. évi költségvetésbe, s miután e czimeken összesen 2.670,000 frtot szed be, nem igen törődik azzal, hogy fog-e emelkedni a cukorkorgyártás és ezzel együtt a cukorfogyasztás? Maga az egyes fogyasztó sem kérdezi ezt, de azt már mégis különösnek találja, hogy zaklatás nélkül ne lehessen ezt az adót kivetni és beszédni. Arra ugyan az a felelet, hogy: ezt rendelia tör-

vény! És valóban, ha az 1881. évi IV. törvény-czikket végig nézzük, ott 88-okba szedve látjuk a zaklató kivétést és beszédet, csak hogy — fájdalom — ez az életben sokkal, de sokkal ezirásban történik meg. — Ugyanis a fiáncz abban a feltevésben van, hogy a mióta ezt a törvényt behozták: cukrot eszik Ána és Florika, s kupányi eszévével iszsa a fekete kávé Juon és Dumitru minden faluban. Ez pedig nem történhetik más képen, minthogy az illetők Hamburgból, vagy Triesztből directe rendelik meg ezt a „mindennapi élvezetet“, — vagy pedig Smüle, a szatócs zsidó, ki krajczáros pipaszárat, szivárvány színű üveggombokat, szalagot és kapadohányt árul, egyszerű mind bonbons, fiánczított cukor- és moccakávé árus. Már pedig, ha ez így van, tessék annak a szegény községnek fogyasztási adót fizetni; ő lássa aztán hogyan és kitől szedi fel. A községi előljárást azonban még a legelő rovattal sem tudja felhajtani, annál kevésbé tudja kimutatni, hogy Smüle „fűszerkereskedő“ ilyen czikkeket árul (az lehet, hogy a Régika részére 1/4 fontot vesz egész esztendőre) s ennél fogva rekurál az alispánhoz, megindítván egy egész küldöttséget. Az alispán, a pénzügyvizsgátság hajthatatlan jellemű és semmiféle adóleszállítást el nem fogadó kiküldöttségével s a kereskedelmi kamara érdemes képviselőjével összeül. Kihallgatattik a község, a pénzügyőri biztos és a többi — s a vége rendesen az, hogy a sok válasz, viszonzválasz, állítás és igazolt tagadás után az adó leszállítatik, sőt mint több községgel történt, egészen le is iratlik, mert hát az illető „közegek“ csak úgy gondolomra firkantottak fel valami adót. De ezt az eljárást a szegény községnek mégis meg kell fizetni s így történt, hogy megyénkbeli Fenes község 13 forintot fizetett, a miért a reá dictált 4 frt 88 kr adó leiratott, — Szarakszó pedig 11 frtot fizetett 2 frt 36 kr kiképzelt adója leírásaért saját képviselőinek, kiknek messzi földről Enyedre kellett beszélni. — Az is szép dolog, midőn pl. valamely

községre megállapítják az adóösszeget, az meg kirója az egyes kereskedőkre, a kereskedő pedig kimutatja, hogy ő csak annyit meg annyit árutván el, reá kevesebb vetendő ki. Ezt az igazolást a községi bizottság elfogadja s midőn a pénzügyminisztert az adóleiratása végett felkéri, ő nagyméltósága megrendeli, hogy fizesse ki a kereskedőről leirt összeget a község — saját pénztárából. Nehezítő körülmény bizony az ilyes eljárás, melynél az állam közegei felszólolják, a kereskedők pedig leszállítani igyekeznek az adót s a végén a községek fizetnek olyas eljárásért, mely tulajdonképpen nem az ők feladatukhoz tartoznék. — Az elégedetlenség mindenfelé az országban általános. Váloztatni kell az eljáráson. Vessék ki ez adó egyenként, egyenesen az illető kereskedőre, nem pedig általánosságban a községre. — A kivetés ne történjék általánosságban s hozzátéve, hanem a hitelesen kimutatott s ténylegesen átvett fogyasztási czikke mennyisége szerint. Hiszen a vámhivatali, vasúti és postai kimutatásokból meg lehet tudni a nagykereskedőkhöz érkező mennyiséget. A nagykereskedő pedig szintén hitelesen kitudja mutatni, hogy mit adott el az ismét elárusító kiskereskedőknek. Szabassék szigorú büntetés az adótárgyat s annak mennyiségét eltagadók ellen, s ekként egyszerűsítve az eljárást, talán megszokjuk ez új adót is a — hazáért.

Napilapok nyomán.

(y) A „Nemzet“ 103. számában aggólvá tekint Franciaország pénzügyi háboruja felé, melynek új nemet a nagy katasztrófa után talála ki. Németországot nem a csatározás, de a pénzügyiaczon akarta megverni, felkoczta pénzügyi erejének hurjait egészen a megszakadásig, hogy hasonló erőfeszítésre kényszerítse s ekképp pénzügyileg tegye tönkre Németországot. Ez azonban

TÁRCZA.

Lehullott levelek.

I.

Őszi szellő megrezszenti ablakom;
Őszi szélnek suttogását hallgatom:
Olyan síró, olyan fájó panasza;
A természet haldeklását siratja.

Mint őszi táj, olyan tarlott e kebel —
Ajkamról is bússobajtás lebben el:
Reményemnek lehullt végső levele,
Sohajtamom a síri dal felette.

II.

Hervadás van ismét, ismét mindenütt;
Elbágyadt a nap fénye is, már nem sűt;
Fagyos harmat, fájó köny a virágon. . . .
Lesz-e nekem új tavaszom, boldog életem, világom?

Dértől ütött kis virágom, mondd nekem:
Kihalt szívben fakad-e még szerelem?
Van-e remény, hogy lesz nap, mely kiesalja
A kebelnek új virágát egy boldogabb tavaszra?

Panaszhangú kis madárka, jósold meg:
Kihajt-e még tört ága a reménynek?
Hajt-e lombot, melynek egykor árnyába
Enyhet lehet a szegény szív fájdalmára, bajára?

Kis patakcsa, mit panaszol beszéded?
Az busit tán, hogy vágyad el nem éred,
Hogy a melynek sietve futsz feléje,
Sohsem érsz a csendes folyó keblőre? . . .

. . . Hallgassatok virág, madár, patakcsa,
Szemem könnyét hadd tovább is hullassa;
Hadd zokogjam, mit oly mélyen éretek,
Hogy én boldog e világon soha, soha nem leszek. . .

Balázs József.

Arany János műhelyéből.

(A nagyenyedi műkedvelő-társaság Arany-emlék-estélyén, 1882. nov. 18-dikán tartott felolvasás szövege.)

(Folytatás)

De pillantsunk Arany költészetének, a remek paizsnak egy másik mezejére.

Ismerjük „Szondi két apródját“, e művészi balladát.

A tágabb értelemben vett anyagot hozzá Tinódi Lantos Sebestyéntől, a régi magyar lantosok ezen mohácsi vész utáni örökségétől vette kölönk. Az az ének, melylyel a két apród Szondit, sírján térdelve, diesóiti, egyes jellemző ódon kifejezéssel is Tinódinak budai Ali basáról irt históriás énekére vall, még pedig épen a jellemzetesség, a korfestő hűség czelzetával.

„Történi az basa kezdé Drégel várát“ —

olvassuk Tinódinál;

„Töri Drégel sziklai várát“: zengi a két apród.

„Ó minden morháját (az-az kincsét) az középre hordatá“: így Tinódi; az apródok pedig:

„A vár piaczára ezüstöt, aranyt.

Sok nagybecsű marhat-máglyába kihordat.“

Tinódi szerint:

„Nagy szép dárda Szondinak közébe vala; . . .
Romlott torony alatt állallóték vala.“

S az apródok dalában:

„Mint bástya feszült meg romlott torony alján . . .
Kelevéze ragyog vala balján.“

A két apród éneke Tinódi verseihez mintegy műfordítás viszonyában áll.

Másnemű viszonyban, folytatás viszonyában áll az egész ballada Czuczor „Szondijához.“ Maga a lebegő versmérték is, mit Greguss nagyon alaposan jegyzi meg, a folytatás szándékát jelzi. A folytatást Arany egy biztos kézzel alkalmazott lélektani igazságra alapítja. Czuczornál a két apród még féltéken, gyámoltalanul viseli magát; „mindkettejük ügyleten, árva fiú“ s midőn Szondi az utolsóöltői kirohanásra készülve „vágy hallani harezriadóit dalát, s apródnak int.“

A két fiu esdekel, a remegő:

„Jó gyámol-apánk,

Vész szálla reánk;

Nincs isten, elűzni fejünkről.

Menjünk el ez árva helyünkről;

Hajt kínos igába a durva pogány,
Vagy lángdűhe fegyverek élire hány.“

De mikor már „felhőbe hanyatlott a drégeli rom“ s zászlós kópia alatt urok „ott szendereg ő, a harezkeverő, kit nem tudá győzni veszély baj“ akkor az elhagyott apródok is szembe szállnak bajjal, veszéllyel; az ő szivők is megkeményül, s már kéretlen, már új gyámoluk. Ali ellenére is éneklük elesett urok „harezriadóit dalát“; fülökbe cseng Szondinak utolsó kívánsága, melylyel hozzájok fordult vala; árván maradtak, de örökséget nyertek: örökségül a Szondi szellemét, s bár „vesszeje vár és börtöne kész Ali urak“: ők Szondi esetét éneklük, ép oly állhatatosan, mint a mily állhatatos Szondi vala életben és halálban.

Arany e balladájának meséje, legrövidebbre fogva, az, hogy az apródok tántoríthatatlanul éneklük uroknak nótáját. Ezt az ötletet is azonban Arany János tanulmányainak tégelyében olvasztotta ki. S nem csak ez ötletet, hanem mint műdjárt látni fogjuk, balladájának némely más művészi vonásait is. Erre nézve egy kis kitérést kell tennünk.

Zrínyi Miklósnak, a költőnek, Szigetvár veszedelméről szóló hőskölteményével Arany János mélyrehatólag foglalkozott. A magyar tudományos akadémiában is Zrínyi művéről írott tanulmányával foglalta el székét. „Szigetvár veszedelme“ III. énekének elején egy bájos epizódot van. Mehemed, boszniai főbasa, badai vezírré tétetvén, utjában seregével Siklós alatt, a városon kívül út tábor. Hiában inti őt Iszkender siklósi bég, hogy itt éjjelre Zrínyi portyázó esapatáitól nem lesz biztonságban: ő csak mosolyog ez ovatosságon. Ugyanis

Mehemed a keresztényt nem ismeri vala,
Mert ő nevedek mindenkor udvarban,
És ő hiszen vala boldog alkorában,

Hogy egy török megöl négy keresztényt harezban.
Ez elbizakodottság tehát, melynek ugyan hamar megadja az árát. Mehemed jellemének alapvonása; méltán, mert a szerencsése mindenha kedvezett, soha meg nem csalta; s ebbe értelme, kedélye egészen beleölté magát.

Mehemed magánál marasztja Iszkendert vacsorára; „az étel után egy szép török gyermek (apród) ura hagyásból a sátorba lépék“; gyöngyházass tassanja hangjai mellett én kelné kezd; dalol „a szerencse állhatatosságáról“, vagyis Arany J. tanulmányából idézve a reá tett megjegyzést: „ura nótáját éneklük“; s — ime innen vette Arany J. „Szondi két apródja“ műformájához a művészi-leg szerencsés ötletet, mely szerint a Szondi apródjai is

Szabályrendelet

a közmunka tételről és annak részbeni kötelező megváltásáról

(Vége).

6. §. A közmunka kötelesek név jegyzéke és a közmunka tartozás városoké és községkénté közig. s bizottság által az alispán úján kiadandó részletes utmutatás szerint minden évben záros határidő alatt a községi elöljáróság által összeállítván — az, az összeállításra kitűzött idő letevével az illető város vagy község körjegyzőségi irodájában kellő közhírre tétel után 8 napra szemlére tetetik, mely idő alatt a metalmi hiányok a tett és igazolt fel- szömlások alapján kiigazítandók. Ez idő alatt egyszerű- smind jogában áll mindazoknak, kik a közmunka kötelezett- seget a köteles részen felül is részben vagy egészen megváltani akadják — ezen szándékukat kötelezőleg ki- nyilatkoztatni, melyet az elöljáróság az összeírásban be- vezetni tartozik.

7. §. A felszömlálás, illetőleg bejelentésre megsza- bított idő után az összeírások a járási szolgabíróhoz illető- leg polgármesterhez, a törvényhatóságokhoz leendő betér- jesztés végett beadandók.

8. §. A kötelezett és a felajánlott útmunka váltáság évenként szeptember hó 1-ig a községi elöljáróságokhoz illetőleg a felajánlott városi közegekhez beizetendő, miről az illető elismervényt kap, a befizetés, a közmunka össze- írási jegyzékbe bejegyzendő. Ez idő elteltével vagy ha a befizetett összeg 25 forintot meghalad időközben is, a be- folyt váltásdíjak a közmunkakötelezettek jegyzékével és szolgabíróhoz polgármesterhez betérjesztendő, kik a hátralé- kosok tartozásainak közigazgatási uton eendő felszedése iránt intézkednek.

9. §. A szolgabíró a begyűlt váltáság összegeket szeptember 15-ig, ha pedig időközben 50 frt befizette- tet, ez összeget 48 óra alatt az alispánhoz betérjeszté az illető község megnevezése mellett, a hátralékos fizetők számának és hátralékának községként való összesített kijelölésével.

10. §. Az alispánhoz beküldött összegek a keblí pénztár által kezeltetnek. A kintalást az előlegesen meg- állapított költségvetések alapján az alispán eszközli.

Időközben történt és sürgős helyreállítást kívánó rombolások költségeinek fedezésére a közigazgatási bizott- sághoz történő utólagos bejelentés kötelezettsége mellett az alispán 100 frtig utalványozhat.

11. §. A kötelezett munka váltáság mikénti felhasználása iránt a kir. építészeti hivatal által szerkesztett és az alispán által elfogadott évi költség előirányzat alapján a közig. bizottság az év utolsó negyedében határoz.

12. §. A kötelezett útmunka váltáságból fedezendő: 1) az I és II-od osztályú törvényhatósági utvonalo- kon rendszeresítendő uti személyzet fizetése.

2) Az I-ső osztályú utvonatok kiépítési, nevezete- sen utáthelyezési, megrongált szakaszok és műtárgyak újból építési és kijavítási, vegre utépítési eszközök költségei.

3) A kir. építészeti hivatalnak a törvényhatóság közgyűlése által az utak építése és felügyelete végett szükséges utazási költségei.

4) Azon kiadások melyekkel a központi tisztviselők- nek utépítészeti tekintetben egyes fontos alkalommal a közigazgatási bizottság által megrendel kiszállási költsé- gei fedeztetnek.

13. §. Az egyes járási lakói által a kötelezett munka váltáságon felül befizetett váltáság összegek — szün- tén a kir. építészeti hivatal által szerkesztett, az alispán által elfogadott, a közigazgatási bizottság által letárgyalt évi költség előirányzat alapján az illető járás vagy város utvonalaiknak fenntartására, kiépítésére fordítandók azon arányban, a mint az utvonatok az I-ső II-od, vagy III-od osztályba tartoznak és azon mérvben, mint az illető já- rás vagy város valamely utvonala fenntartására kötelezve van.

14. §. A közmunkaváltáság miként lett felhasználása a közigazgatási bizottság a megyei közgyűlés elé éven- ként zárszámadást terjeszt.

15. §. Ezen szabályrendelet felsőbb megerősítés után azonnal életbe lép, végrehajtásával a közigazgatási bizottság és az alispán bizatnak meg.

Alsó-Fehérmegye törvényhatósági bizottságának, Nagy-Ényeden, 1882. évi augusztus 8-án tartott rend- kívüli közgyűléséből.

Kiadta: **Török Bertalan**
m. főjegyző.

33117 szám.

Jóváhagyom.

Budapest, 1882. október 9-én.

(P. H.)

Br. Kemény s. k.

A gyulafehérvári polgármesterválasztás.

December 9.

Általános várakozás között végre elérkezett a választásra kitűzött nap. Ezt megelőzőleg a választók nagy és tekintélyes része értekezletet tartott, melyen közgyűlést- tessel megállapodván, mintegy 58—60-an aláírták a No- vák Ferenczre vonatkozó ajánlást. Egy kisebb töre- dék azonban, nem tudni minő indulatból és minő számitás- ból, mert hiszen az eredmény előre tudható volt, anélkül hogy Roska József teljes beleegyezését bírta volna, őt tüzte ki jelöltül, nem éppen kiváló érzéket mutatván az egyetértés fenntartására és a város magasabb érdekei iránt. Délután 2 órakor megjelent Csató János alispán ur Török B. főjegyző kíséretében a városháznál, melynek nagy terme egészen megtelt a képviselők tagjaival. Éljenzés között foglalt helyet s rövid bevezető beszéd után az ajánlatok beadására hívta fel a gyűlést. Beadatott a fennebbi két

ovatos volt a szomszéd példájának követésével szemben s így a francia verseny eltévesztette tulajdonképpeni célját. Ennek dacára nem hagyott alá veszélyes pénzügyi politikájával, pedig a jelek most már félreismerhetlenül bizonyítják, hogy Fran- cziorszag akkora terhet vagy annak éppen to- vábbi fokozását nem képes elviselni. A pénzügy vezérei vészjeleket adnak, de a tapasztalat tényei is tiltakoznak a segély forrásokkal való visszaélés ellen. Az adócsavar kezdi megtagadni a szöigála- tot, mert míg Németországban egy főre csak 44 addig Franciaországban 84 frank adó esik. A pénzügyi hanyatlásnak még zötétebb árnya mutat- kozik a társadalmi hanyatlásban, mit eléggé bi- zonyít az a körülmény, hogy minden nagy ál- lam közt Franciaország népessége növekszik leg- kisebb arányokban. A nagy budgetek és e né- pesedési mozgalmak közt nincs közvetlen összefü- gés s azok emelkedésével terem és terjed a com- munismus veszélye, mely egy idő óta kirohaná- sokkal fenyeget. Franciaország feladata tehát a pénzügyek consolidálása és a túlzások kikerülése, és a köztársaságnak, ha mindjárt születése után sikerült pénzügyi csudát mívelni, annál inkább sikerülhet, a mi józan észszel elérhető.

(2) Az „Egyetértés“ 345. számában „A főurak kötelessége“ czimvel visszatér Apponyi gróf decz. 13-án tartott fontos beszédére, mely erős szocialisztikus irányzata miatt a főuri körökben helytelenítéssel találkozott ugyan, sőt olyan nyilatkozatra is alkalmat adott, hogy az, ki ily beszédet tart, bizonyosan nem számít arra, hogy hamarjában tényleges szerepet vigyen a magasabb politikai téren, de a mely a benne rejlő eszmék által kitűzött azon feladatnál fogva, melyet gr. Ap- ponyi azoknak szánt, kiket a gondviselés nagyobb birtokkal vagy tekintélyt biztosító ranggal áldott meg, sokak egyetértésével találkozhatik. Igaza van Apponyinak, — mondja — midőn felemlíti, hogy a gondviselés kiválasztottjait, a magyar főurakat a társadalommal s a hazával szemben többnemű és nagyobb köteletség terheli, mint a középosztályt vagy a szegényebb sorsokat; mert a hazához való ragaszkodás erőnye boldognál, boldogtalannál, urnál és koldusnál lehet egyenlő nagy és egyenlő nemes, de ez erőnynek gyakorlására a főur na- gyobb hatalommal rendelkezik, tehát nagyobb kö- teleesség által van kényszerítve, mint a szegényebb gazda, iparos vagy kereskedő. Az igazságnak min- denesetre ez az egyik forrása, de a másikra Ap- ponyi gróf beszédében nem mutatott rá. Ez pedig abban keresendő, hogy az oly államberendezés bu- torzatához, mint a miénk, oda tartozik a születési

urok esetének éneklő, hősies állhatatosságának élő visz- hangjai: ajkuk, lelkük urok nótáját éneklí.

Azokban nemesak a műforma keretét vette Arany Zrinyitől, a török apród énekéből hanem ez ének tartalmá- ból is kiolvasztotta, s tökéletesebb formába öntötte a leg- több szépségeket. Arany balladája mint tudjuk egy drámai párbeszéd a két aród és Ali szolgapáj között. Emez kéri, hívja, csábítja, fenyegeti a gyöngypárt, „bűlbül-szavu rózsák két menyeyi bokrát,“ hogy jöjjenek a völgybe, hol nagy vigalom áll, Ali gyözedelmét énekelni; az apródok ellenben, a szolgára mintegy nem is figyelve, minden közbeszólásra a Szondi dícsőítésével felelnek. A Szondi tragikus esete részleteinek megéneklése ép oly fokozatokban következik egymásután, a hogy a szolgáló hívása mind sürgetőbbé és erőszakosabbá válik. — A török szolgáló szerepéhez, jel- lemzéséhez immár a színeket Arany Zrinyitől vette, Zrinyinél találtak finomította. A szolgáló keleties, érzékes gondolkodását jellemei azzal, hogy az apródokat „mézizü sörbetre“ hívja, ennek megfelelő sor Zrinyinél a „szom- juság-megelőt jó szagos vizek.“ A „... füge, páhma, sok déli gyümölcs, mit csak terem a nagy szultán birad- alma“ a Mehmed apródja ajkain a szerenese dícsőrete:

Öszszel sok gyümölcsel, citrommal, turuncscaí,
Ajándékozz bőven, szép pomagránáttal!

S maga ez a Zrinyinél előforduló „pomagránát“ szó adhatná meg teljesen, szójátékszerűleg a finomságot a ballada következő sorainak, melyeket a két apród zeng:

„Hadd zugjon az álgyu! pogány Ali mond,
Es pattog a bomba és röpked a gránát.“

A ballada ezen soraihoz:

„Szél zendül az erdőn — ott leskel a hold:
Idekinn hideg éj sziszeg aztán!“ —

eszmétársulás utján Zrinyinek e sorai vezették Aranyt:

„... fergetegezen szívem nem aggódik,
Mert szép lángos tűznél testem melegedik.“

A „gyöngye túlvilárrótszepsátorernyők“ — maga „sátrában alusztok, a széltűli só“ kifejezések közt is meg van a világos eszmétársulás. Ha- sonlóképp az Ali tudakozódásában, a keletiesen dus, tul- zóan képes kifejezés: „bűlbül-szavu rózsák két menyeyi bokra“ viszonyba hozható a „szerelmes fülemile énekelő- sével“, meg a Zrinyinél másutt előforduló „bűlbül“ szóval.

Ime, a valódi művész előtt nincs hasznavehetetlen anyag, nincs értéktelen hulladék. Kész művét gyönyör- ködre élvezed; de menyeyivel fokozódik gyönyörűséged, ha látod, hogy a műremek miféle anyagokból, milyen minták után, minő fogásokkal készült!

(Folytatása következik.)

arisztokrácia is és ez nálunk legalább fél ezredév óta hatalmasan ki van fejlődve. Az az elmélet, hogy az arisztokrácia a trón fényének emelésére való, rég meghalt, el is van temetve; sőt már az is rég meghalt, hogy a trónok isten különös ren- deléséből, a fejedelmek isten kedvező kegyelméből erednek. A mai társadalom megvárja, hogy Nagy Frigyes első hivatalnok is tegye meg kötelessé- gét s vele együtt mindazok, kik az ő különös kör- nyezetét képezik, t. i. a főurak. Tehát nem azért mert birtokukhoz és rangjukhoz hozzájutottak, ha- nem azért, mert velük a történelmi magyar tár- sadalom századokon át úgy szerződött. Ez a má- sodik igazság s e szerint, a ki az uradalmat él- vezi, de a nemzetnek teendő viszonzószolgálatról megfelelkezik, azt bátran nevezhetni Proudhon emberének. Ezért kell követni — folytatja — a királyi udvartartást, mert a fejedelmi udvartól meg- fosztott történelmi arisztokrácia elesenevészedik, henyévé válik, haszotalanná, tehát szükségtelenné lesz. A magyar arisztokrácia pedig — minden tiszte- let a kivételeknek — nagyon közel áll ez állapot- hoz. Közel hétszáz főurunk közül képviselő 45, fő- ispán 20, minster 5, kölföldi követ 3, országzászlós 9, udvari méltóság 2, akadémiai tag 10, egyetemi tanár 1, egyházi főrend egyes, központi kormány- zatban legfőlebb 10. Összesen tehát alig száz főur foglalkozik az ország közügyeivel. A mi azt jelenti, hogy mintegy hatszáz magyar főur csak magán- életet, csak henye életet él, de azon nagy és nehéz kötelességet, melyről Apponyi beszél s mely a történelmi arisztokráciát különösen terhelné, sem- miképpen sem teljesíti.

Méltán ohajandó tehát, hogy lépjenek ki fő- uraink azon henye tétlenségéből, melyben most van- nak; ha másutt nem: a politikai ténre. Rajnk áll, hogy Széchenyinek és Wesselényinek fényes korát visszaidézzék nemzetünk s osztályuknak életében és érdekében.

(1) Rég nem volt alkalmunk lapunk hasáb- jain a tiszta-eszlári famusos ügyet érinteni, épen azért kapóra vesszük, ha már e rovatban is, hogy a „Budapesti Hírlap“ 340 számában megjelent és „Eötvös Károly és társai“ czimet viselő cikk vázá adjuk. Az elhíresült dadai hullát decz. 8-án ismét kiásták, felvették a tudós professorok a ré- teges jegyzőkönyveket, előbb-e vagy hátrább tol- ták ezzel a rémdráma eselekvényét, ki tudná meg- mondani, de hogy igazságszolgáltatásunk jó hír- nevének rossz szolgálatot tettek, az legalább is bi- zonyos. Ismét egy új és nem-izgalom nélküli ele- nete játszódott le annak a drámának — kezdi hi- vatolt cikkünk — a melynek minden előzményét csodálatos homály fedi s melynek végét sejtteni is alig lehet. A halottidézés konzekvenciáit akarjuk röviden levonni A hullát, melyet ismeretlenek a Tiszán leusztatnak, mások Dadánál megtalálnak, melyen bíróság, törvényszéki szakértők és egy ér- dekelte rokonság szemlét végeznek, azt a hullát a védők élőkön Eötvös Károly ügyvéddel újra meg- háborgatják sirvermében, kivéteik a napfényre, éktelen vízát ismét orvosi vizsgálat tárgyává tes- zik. És ez az egész új fejezet, ebben a socialis rémdrámban Eötvös Károly urnak ama nemoran- dumá által provokáltatott, a melyért az ügyvéd ur mint értesülünk 5000 forintot kapott honora- rium képen az orthodox izraelita irodától és sze- rencsekívánatokat ugyanez iroda meghagyása foly- tán „remek munkájáért“ a vidéki orthodox egy- házak elöljáróságaitól. Az exhumatio megtörtént s az eredmény szerint kilenczven ok bizonyítja, hogy a hulla nem lehet a Solymosi Eszteré és tiz ok melynek alapján nem lehetetlen, hogy a hulla a mikor megszűnt élni, kevesebb is lehetett 18—20 évesnél. De mit ér az, ha 14évesre teszik is, ha egyszer arra hiányzik minden bizonyíték, hogy a hulla a szerencsétlenül járt leánygyermeké. Ha azok a boldogtalan sakterek, kik már egy év óta fogva családijuktól szabadságuktól keresetüktől meg- fosztva vannak, védekezésükben a legképtelenebb tul- ságra vetemednek, ki meri ember léteére csodálni De mi indít egy magyar ügyvédet egy országos kép- viselőt arra, hogy bírót, orvost, foglyot és porko- lábot, kározt és nem kározt gyanúsítson; gyanúsí- tásait, melyek igazságszolgáltatásunk és közgegi becsületében térdig gázolnak. Európa elé foly- hogy kieroszakolja egy már eltemetésekor fosz- lásnak indult hulla kiásását hat hónap múltán? Nem vezet más út az igazsághoz? Amúva állunk e rejtély előtt, nagyon is itt van már az ideje annak, hogy ebben a perben valakinek igaza legyen. Itt az ideje, hogy az igazság is jogaihoz juson — így fejezi be sorait — ebben a szörnyű perben, melyben egymásra szerepelnek fejtelten prokato- rok, fejtelten központi irodák, fejtelten kullák . . . csak az igazság van benne kegyetlenül agybnfejelve.

ajánlat; Roska J. azonban kijelölését nem fogadva el, zajos éljenzések között Novák Ferenc választott polgármesterré, ki az eskü letétele után férfin és határozott programbeszédet tartott s miután kijelenté, hogy nem hűségéből, és nem kenyérkeresetéből vállalja el a megbízást, reáutalt azon sajnos állapora, melyben Gyula-Fehérvárt a népszerűsége, a városi pénzügyek és a rendezetlen levéltár vannak; utalt a nagy ügyhatalmokra, a városi vagyon apadására, az alásüllyedt tisztikar tekintélyre, s midőn ezek rendbehozatalát ígérve, a képviselők buzgó támogatását kikérte: zajos éljenzésekkel lett üdvözölve. Előnkül alispán ur vette át a szót s különös meglepetéssel fejezte ki a választás eredménye felett, az új polgármester ohajának és törekvéseinek a legjobb sikert kívánta. Dr. Mohay Sándor üdvözölte ezután a megválasztottat a képviselőtestület nevében s kijelentette, hogy buzgó munkájában mindig segídeni fognak. Ez alatt Apolzan főjegyző elkészítette a jegyzőkönyvet, de mielőtt alispán ur aláírta volna, Halász Jakab kir. közjegyző emelkedett föl s megleghangon üdvözölte a t. alispán urat, általános helyeslés közt indítványozta, hogy a képviselő-testület elismerő köszönetét fejezve ki eljárásáért. Ezután a gyűlés eloszlott.

Este az „Európa” vendéglőben barátságos vacsora volt. Dr. Elekes V. ref. lelkész köszöntö fel legelőbb is az új polgármestert, azután a t. alispán ur lett felköszöntve mire megeregett a toastok árja, melyben kiváló élénk s jó kedvűek részt vett Jenei Pista bányász; legkiemelkedőbb jelenet azonban az volt, midőn tapintatos alispánunk izraelita hazánkfiaira, miut a magyar állam derek polgáraitra köszöntve, arra Halász J. egy kiváló jeles beszédben felelt: kijelentve, hogy eljöttnek látja az időt, midőn már nem illetheti különös dicséret a zsidókat azért, ami a haza polgárainak kötelessége t. i. hogy jó hazafiak legyenek; e hazában egyformák a kötelezettségek s ha ezt a magyar zsidók híven betölteni igyekeznek, azért a többi honpolgároknál különösebb dicséretet nem érdemelnek. Erre ugyan az a megjegyzésünk, hogy nagyon jól tenné H. ur, ha kitűnő beszédében foglalt eszméit hitfelei között kellő módon és meanel többször terjesztené különösen azok között, kik nem születtek Bihar-megyében, mint ő, nem tartják magukat magyarnak, mint ő, s ha valamivel hozzájárulnak a közügyekhez, arra eget verő dicséreteket, ordót, nemességet stb. várnak. Éjfélt felé a társaság szétoszlott.

Nem tartjuk rózsásnak az új polgármester útját; sok küzdelem lesz a nehéz viszonyokkal s az önző érdekek különböző nemivel; tudjuk, hogy fáradságos munkát vezet, míg jó rendet teremt, míg jobb helyzetbe segíti városát s azt megállítva súlyedésében, ismét haladásnak, fejlődésnek idéti. Bizonyára lesznek pillanatai, midőn szívesen ledobná a terhet, mit nemes ambícióból s dicséretreméltó szándéktól vezérelve vállalt fel: de ohajtjuk, hogy ismert erélye, buzgalma soha ne lankadjon s kiváló tehetségeinek sikeres működésével a legszebb eredményeket nyerve mólto jutalmul.

L.

NAPLÓ.

Decz. 10. E napon a helybeli műkedvelő társulat választmányi ülést tartott a következő főbb tárgyakkal: 1. A nov. 19-én tartott „Arany-estély” bevételének, 85 frt 60 krnak bejelentése, mely összegből 45 frt 60 kr tiszta- s a kitűzött czelra fordítandó jövedelem helyre juttatás végett átadatik a városi tanácsnak. — 2. A választmány köszönetet szavaz Váro Ferenc ref. főtanodai tanárnak ez estélyen tartott nagyhatású felolvasásáért s Vincze Dánielné ő nagyságának ugyanezen estélyen történt soronkívüli hatásos fellépéseért. — 3. A december 2-án tartott műkedvelői előadás összes bevételének, 178 frt 70 krnak bejelentése, mely összegből a 4. p. alatti határozat alapján 20 frt a torockó-szentgyörgyi tűzkárosultak javára adatik. 5. A társulat meglevő pénztárkönyve, ideértve a decz. 2-diki előadás megmaradt tiszta jövedelmét is, takarékpénztárba helyeztetik s mindaddig gyarapítatik, míg 300 frtra nő, hogy ez összeggel a megviselt diszletek helyreállítása s részint újakkal helyettesítése eszközöltessek. — 6. A december 2-iki előadástól számított minden nyilvános előadás 40 frton felül eső tiszta jövedelméből 10 frt takarékpénztárba tétetik külön könyvecskével: „Allandó színház épület-alapczimén. — 7. A választmány elhatározza, hogy hushagyó kedd előtti hétfőn egy jelmezest bált fog rendezni.

Decz. 14. Az alsófehérmegyei gazdasági egyesület választmányai máj napon tartotta rendes évnegyedi gyűlést mélt. Zeyk Károly főispán ur elnöklote alatt. Az eddigi gyűléseken mutatkozott csekély részvéthez képest a választmány tagjai szép számmal jelentek meg. Elnök ő méltósága a gyűlést megnyitván, első sorban elhatározta a választmány, hogy az új földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter gr. Széchenyi Pál ő nagyméltóságához üdvözölő feliratot, s az e tisztelettel megvárt br. Kemény Gábor ő nagyméltóságához tiszteletteljes bucsuratot intéz az egyesület nevében. — Elnök a választmány tudomására hozza, hogy a helybeli m. kir. vinczellér-képezdénél anynyira sürgössé vált építkezések kivételét az 1883. és 1884. évekre beosztva miniszter úr engedélyezte. Örvedetes tudásul vétetett. — Miniszter úr ő nagyméltósága a székasmenti gazdasági egyesületnek egy tejttermelő és értékesítő szövetkezetnek alakítása czéljából a Sebeshely határában fekvő némely kincstári havasi legelőknél részben díjmentesen átbocsátását és a sajtosnak az állam által beállítását kőro feliratát véleményezést végezt egye-

tűnközött átvevén, választmányunk a remélhetőleg egész megyénk tejgazdaságára jótékonyan kiható szövetkezet létesülését élénken ohajtva, a lehető állami kedvezmények megadását miniszter urnak ajánlja. — Miniszter urhoz a községi takarékmagtakarak intézményére vonatkozólag egyetűnkűlt is kikért véleményes javaslattal a szükséges adatok beérkezéig függőben hagyott. — Miniszter urnak több rendbeli, az állami gazdasági intézeteknél a gazdaközönység rendelkezésére álló vetőmagkészletet tudató leiratai alkalmából elhatározottat miniszter urhoz felterjesztés intézése aziránt, hogy a jövő tavaszra a tavaszi gabonafajokr., takarmánynövény- és kerti magvakból egyetűnkűlt tagjai közt termelési kísérletre kiosztás végett egy bizonyos mennyiséget egyetűnkűlnek ingyen megküldeni méltóztassék. A vidéki körök szervezete- és munkaköréről szabályzati javaslat készítésére kiküldött bizottság munkálatait elkészítve, annak tárgyalása a székasmenti gazdasági egyesületnek egyesületűnkűl közel jövőben remélhető egyesüléseig elhalasztott. Titkár az alapító tagok részére kiállítani határozott tagsági oklevelek elkészítésére több mintát bemutattván, azok közül egy igen izlées kiállítású elfogadottat s annak 100 példányban kinyomata- sára elhatározottat. — Titkár betérjeszté a pénztár állásáról szerkesztett kimutatást, mely szerint folyó hó 10-ig az egyesület bevételei tettek 2417 frt 80 kr és 3 darab 20 frankos aranyat, kiadásai 920 frt 44 kr. Jelenlegi vagyoni állása: 1. pénztári készlet: a) készpénzben 207 frt 86 kr és 3 drb 20 frankos arany, b) takarékpénztári könyvben 850 frt, c) értékpapirokban 100 frt; 2. be nem fizetett alapítványi tőke 1000 frt; 3. tagsági díj és alapítványi kamathatárlékokban 210 frt. Összesen 2417 frt 86 kr és 3 darab 20 frankos arany. Ez időszert van az egyesületnek 34 alapító tagja befizetett és aláír 2000 frt alapítványi tőkével és 143 evdijas tagja. — Splányi Henrik b. igazgató indítvány, hogy a jövő évben az egyesület szantásversenyt rendezzen, azon hozzáadásal, hogy egyuttal eke versenyyel is legyen kapcsolva, elfogadottat s az ügy előkészítésére egy bizottság küldetett ki. Dr. Magyarai Károly, a nagyenyedi gyümölcsészeti egyesület alelnöke jelentvén, hogy városunk képviselő testülete a gyümölcsészeti egyesület részére gyümölcsletelepül a legkitűnőbb fekvésű 5 hold telket bocsátott át 40 évi bérletre, melyet a gazd. egyesület ez irányú működésében igénybe vehetne, felvetett azon kérdés, nem lenne-e czelszerű a közös czélnak egyesített erővel sikeresebben mukálhatására a gyümölcsészeti egyesületnek, mint alosztálynak gazd. egyesületünkbe beépíteni, ez irányban eszmecsere s a társaság vezettagjaival érintkezésbe lépés és az egyesülés módozataira javaslattal végezt szintén egy bizottság küldetett ki.

Decz. 14. A gyümölcsészeti-egyesület kóstolóján izelve lettek a következő gyümölcsök: I. Almak: 205. Apafi Calville. Özv. br. Kemény Istvánné által Csombordról nevezetlenül beküldve. 260 gr. Kevéssé leves, de fűszeres és kellemes savanykás ízű. Jeles minőségű. 206. Ismeretlen. Özv. br. Kemény Istvánnétól. 140 gr. Sajtaságos gyöngén fűszeres ízű, leves-husu, czukros. Jó minőségű. 207. Ismeretlen czitromsárga színű Reinette. Ugyancsak br. Kemény I.-től. 130 gr. Igen finom fűszeres ízű, kellemes savanykás és eléggé leves, jeles minőségű alma. 209. Ananas Reinette-nek vélt azonban névtelen beküldött alma. Özv. br. Kemény I.-től. 70 gr. Husa roppanó, kellemes ízű, fűszeres, bő czukortartalommal. Jeles. 209. Carmelita (Gyöngy-Reinette.) mely hasonlóképp br. Kemény Istvánné által megnevezetlenül lett beküldve. Kevéssé leves, de kiváló finom fűszeres ízű. Jeles minőségű. 210. Batul fennebbi termelötől. 190 gr. Dicséretére csak annyit hogy: Batul, különben a bemutatott igen szép és nagy példányok, izokra nézve is teljesen hasonlóak az Enyeden termettekhez, csak husk keményebb. 211. Névtelen Kovács Gyulától. Felenyedi termék. 155 gr. 212. Hamvas muskotály (Czigányalma) ugyancsak Kovács Gyulától. 170 gr. Előbbi szép külsője dacára nem ajánlatos, utóbbi ismeretes és elterjedt, kevésbé leves, de gyöngéd puha husáért és igen kellemes, gyöngén fűszeres ízért kedvelt jeles gyümölcs. 213. Ismeretlen Horváth Lászlótól. Diódról. 210 gr. Husa kemény, de egyszersmind roppanó és leves. Ize kellemes gyöngén fűszeres. Csaknem jeles minőségű. 214. Ismeretlen Reinette Grün Bernát-tól Déváról. 272 gr. Ezen igen nagy és tulértsege s e miatt kásás volta dacára is kiváló finom ízűnek talált szép alakú alma jeles minőségűvé qualificiatott. 215. Páros Rosmarin br. Báufi Jenőtől M.-Szt.-Királyról. 105 gr. A 200 sz. a. leirt Rosmarinhoz, alakjára és izére nézve igen hasonló, erősen fűszeres ízű, kásásságra hajlandó alma, mely azonban a 200 sz. alattinál kevésbé jó minőségű. 216. Reinette musqué. Miksa Miklóstól Diódról. 155 gr. Kevéssé leves és savanykás, igen kellemes fűszeres ízű. Jeles. 217. Angol arany téli Pearmain ugyancsak a fennebbi termelötől. 215 gr. Elég leves, nagyon kellemes fűszeres ízű. Jeles. Nagyban természetére a felsoroltak közül első sorban a Batul korai és bő termőképessége, szépsége, finom ize, fájának edzetsége és általános keressett volta miatt ajánlatos. Másodsorban pedig az angol arany téli Pearmain, mely hasonlóképp korán és bőven terem s nem kényes. Ezen kívül a Pearmain gyümölese nagy sőt néha igen nagy, rendkívüli szép és igen jó ízű. A Batul még is ajánlatosabb mivel sokkal kapósabb, elterjedtebb és bő levelessége meg sajtszerű borizú zamataja miatt kedveltebb gyümölcs.

II. Körték közül ez alkalommal izelve lettek: 217. Saint Germain hibás néven beküldött Virgouleuse körte. Beküldte: Mangesius Frigyes Nagy-Enyedről. 150 gr. Ismert leves alig fűszeres, kedvelt gyümölcs, mely vidékünkön el van terjedve. Minősége jó. 218. Madame Siebold. Mórággyi István N.-Enyedről. 195 gr. Japán eredetű. A birsalmához vagy az Izabella szőlőhöz hasonló rendkívüli erős zamatu körte, mely kemény és szívós husával befőzésre igen alkalmasnak látszik.

VEGYES HIREK.

— Nagy Péter református püspököt mélyen le-
sújtó csapás érte. Leánya, Szabó Sámuel kolozsvári
ref. tanár neje, egy nyolcz gyermekkel megaldott köz-
szeretett és köztisztelettel környezett családanya folyó hó
14-én rohamos tüdőbő aldozatja lett. Legmélyebb rész-
vétellel osztozunk az általánosan tisztelt család fájalmában.

— Váro Ferenc tanárt a Kemény Zsigmond-
társaság november 5-dikén tartott közgyűlésében tagjának
választotta.

— A városunkban állomaszó 20-ik m. kir. hon-
védzászlóalj új parancsnoka Kubinyi Mór őrnagy úr
folyó hó 10-én körünkbe érkezett.

— A helybeli adófelügyelőséghez Rapaics
Romeo neveztetett ki adófelügyelői helyettesnek.

— Városunkban — a mint megbizható forrásból
értesülünk — egy igen életre való és üdvös mozgalom
indult meg, mely ha czélját éri, a város minden egyes
lakója sokat fog nyerni általa. E mozgalomnak ugyanis
az a czélja, hogy a város polgárai és a kebelében levő
testületek, kik eddig a tűzkár elleni biztosításokat külföl-
bözö társulatoknál eszközölték, jövőre szövetkezve,
tömegesen biztosítsanak egy és ugyanazon társulat-
nál. E tömeges biztosítás által a mozgalom megindító,
az illető biztosító társulatoknál bizonyos % elengedést,
illetőleg kedvezményt vélnek megnyerhetni, mely enged-
mény évről évre a túzoltó egyesület fenntartására és eme-
lésére volna fordítandó. — E gondolat valóban oly életre
valónak tűnik fel, hogy a mozgalom vezetőinek csak si-
kert kívánhatunk. A mint halljuk ma, vasárnap délután
a város polgárai tanácskozára fognak összegyűlni. —
Érdeklél várjuk a tanácskozások eredményét.

— Köszönetnyilvánítás. Alig egy éve, hogy a B-
rubbánya városában állami elemi leányiskolánk két
rendes tanítónővel szervezve van, annak növendékei már
is szerencsések több partfogó jótéteményében részesülni.
Nevezetesen Gelei Kálmán kir. járásbíróné ő nagysága
két tallért sziveskedett adományozni a magyar nyelvben
legjobb eredményt felmutató két román leánynak; ifjabb
Rakosi Frenel István ur egy hangverseny tiszta jöve-
delmet 8 frt 7 kr; Fibán Gyula ur egy műkedvelői
színi előadás tisztajövedelmét 7 frt 80 kr és Vári Gá-
bor ur 2 frtot voltak szivesek oly czélsból adományozni,
hogy abból szegényebb sorsu növendékeinknek a szüksé-
ges tankönyveket beszerezhessük. — Fogadják a tisztelt
adományozók úgy a felsegült növendékek, mint a magunk
részéről hálás köszönetűnk. Gáspár János, kir. tan-
felügyelő.

— A nagyenyedi ref. egyházmegye folyó hó
14-én U-Tordán tartott közgyűlésen az egyházkerületi
képviselőkre beadott szavazatok felbontatván, ezen egy-
házmegyéből egyházkerületi képviselőkké választottak: a
gerendi választókerületből id. Gáspár János, kir. tanácsos
és tanfelügyelő; az enyediből Szilágyi Farkas ref. lelkész,
a harasztosiból Barabás József egyházmegyei közügyigaz-
gató, a tordaiból Domokos Antal, törvényszéki elnök; az
egyházmegyei tanítók részéről pedig Török Dániel.

— Sztupa Andor színtársulata szombat este elő-
adásait „Figaro lakodalmá”-val megkezdvén, ma, vasár-
nap a „Vörös sapka”, Vidor Pál eredeti népszínműve,
kedden az „Üdvöske” kedvelt operette kerül színre.

— A nagyenyedi polgári fin- és leányiskola
tanítói kara jótékonyczélú bálját 1883. év január 6-án
tartja meg. A bálanyai tisztre gróf Büsseul Henrikné ő
nagyságát nyerte meg a tanítói kar.

— Alma- és körte-magvakat, oltásra alkalmas
alanyokat a nagyenyedi gyümölcsészeti egyesület nagyobb
mennyiségben szívesen fogad, eselleg megvásárol. Kér-
jük az ügybarátok pártolását, hogy minél teljesebben fel-
leljen meg az egyesület kifizetett feladatainak.

— A polgári iskolában a karácsoni szünidő fo-
lyó hó 22-én délután 4 órakor adatik meg és tart 1883.
január 3-án reggeli 8 óráig.

— Magyar-igeni levelezők értesít, hogy az
ottani ref. templom kijavítási alapja javára az enyedi fő-
tanodai dalkör f. hó 16-án dalestélyt rendez, ugyanó lel-
kesülten emlékszik meg egy Kőbős Miklósné ő nagysága
által kezdeményezett s a köztiszteletben álló úrnő háza-
nál megtartott társas összejövetel élvezetes lefolyásáról,
mely összejöveletek a m.-igeni társas élet élénkítésére egyik-
másik családnál folytatattni fognak.

ORSZÁG-VILÁG.

A régészeti társulat jelen havi ülésén maga az
elnök, Pulszky Ferenc tartotta az első előadást, bemu-
tatva az első előadást, bemutatta a nemzeti muzeumba
ujabban érkezett tárgyakat, ezek közt egy olommal bel-
lelt bronz vésőt s más őskori eszközöket. Henszlmann
Imre a székesfehérvári ásatásokról tett újabb jelentést;
a nagy Lajos király sírkapornájában csinosan faragott
kövekkel kirakott fülkét talált; a tornyot ugyanazon pon-
ton találta, hol még 1864-ben kiszámította. Tholdt Titus
Fejéregyházára és Árpád sírjára vonatkozó kutatásait
adva elő, Havas Sándor ellenében azt vitatta, hogy Árpád
síra nem Kis-Czeldben vagy környékén, hanem a
Rad-malom mellett fakadó forrás nyugati vonalában, a
hegy aljában van. A másfél óráig tartott értekezésre
Torma Károly megjegyezte, hogy a kérdés elméleti része
már ki van merítve, most már csak ásatásokkal kell meg-
állapítani, hol van Árpád sírja.

A Páncsovára érkezett esangók szives fogadtatás-
ban részesültek. A telepes községek bizottsági elnöke:
Szabadkay Ignác, több páncsovai polgárral eléjük ment

s üdvözölő beszéddel fogadta. Megnézték a falvakat is hová telepíthetők lennének.

A közoktatásiügyi jelentés szerint: hazánkban 1869 óta az iskolák száma 2124-gyel, a tanulók pedig 504,222-vel szaporodott. Szép haladás!

Gréguss Ágost kitűnő esztétikusunk hó 13-án reggel 7 órakor meghalt. Grégussnak magának nem voltak gyermekei s e hiányt azzal pótolta, hogy maga körül többzör neveltette egy-egy kis rokonát. A szegényebb rokonoknak igazi áldása volt. Az utolsó hete úgy szőlő-ván haldoklás volt. 13-án kora reggel alig érhető, törekedett hangon vett bucsut nejétől. Az elhunytban a hazai tudomány, irodalom és közélet egyik legkiválóbb alakját vesztette el.

Petőfi-ről lengyel nyelven érdekes tanulmány jelent meg Lembergben. Lisiewicz Sándortól, ki egyike a Bem-ünnepély alkalmával nálunk járt lengyel ifjaknak, a Petőfi-szobor leplezése alkalmából megírta Petőfi élet-rajzát és e műve annál becsesebb, mert addig ez az egyedüli teljes lengyel életrajz és tanulmány Petőfiről. Varsóban is ki akarja adni munkáját, ha az orosz cenzurának nem lesz kifogása a szabadsághős Petőfi ellen; meg is kérte Szádefécsky Lajost, hogy küldje meg neki kiadás-hoz Petőfi legjobb arcképét és a szobor nyképét.

A világ legnagyobb földbirtokosa halt meg nov. közepén Észak-Amerikában, Nevadában. Murphy Daniel nevű ir bevándorló volt, ki negyven évvel ezelőtt költözött Kaliforniába. Hagyatéka 200.000 hold föld Nevadában, 6 millió hold Durangóban és Mexikóban s fölsem mért roppant területek Arizonában és Kaliforniában. Ez oriaszi birtokokon kizárólag állattenyésztést üzött, olyan arányokban, hogy egy-egy milliót erő csordákat vett és adott el, holmi száz dolláros apró üzletekkel nem is törődve.

Szentpétervárt Vannovszky hadügyminiszter a közlekedésiügyi miniszterrel összehozta a távozik. Ennél még fontosabb az hogy Tolstoj gróf. belügyminiszter és Pobjedonoseff, a császár kedvence, nem tudnak összejárni s egyik vagy másik rövid idő múlva távozni lesz kénytelen. Bunge pénzügyminiszter is megy, mihelyt utódot találunk helyére.

KÖZLEKEDESÜGY.

Postai tudnivalók.

II. Posta-utalványok.

A belföldi posta-utalványokról általában.

Az utalványozáshoz csak a magyar postakincstár által kiadott rózsaszínű irlapok használhatók, melyek 0.5 krajczárért kaphatók a postahivataloknál vagy az értékjegy árusításoknál. Az adó- és illetékpénzek befizetésére külön irlapok vannak, és pedig az adóbefizetésre sárga, az illetékbecfizetésre pedig szürke papíron. Ezeknek ára darabonként 1 kr.

A földadó kötelessége az utalványozott összeget az utalványirlapokon először számokkal tisztán kifejezni, azután pedig az irlapon külön e czélra vonalozott sorban a forintokat betűkkel a krajczárokat pedig megint számokkal ismételni; a krajczárok összegét betűkkel még akkor sem szabad ismétetni, ha az utalványozott összeg az egy forintot el sem éri. A czímet olvashatóan és tisztán kiírni.

A szövegben vakarásnak vagy lényeges változtatásnak előfordulni nem szabad. Ha ilyen mégis előfordul, vagy az utalványozott összegnek számokkal és betűkkel való kifejezése közt eltérés mutatkozik úgy az a felvevő postahivatal által visszautasítatik.

Az utalványirlap szelvényére nagyon czélszerű a földadónak nevét és lakását, esetleg üzleti vagy hivatali helységét, továbbá az utalványozott összeget számokkal feljegyezni. Ezenkívül a szelvény üres helyére egyéb közlemény is írható.

Az utalványozott összeg befizetésénél csak 1 frton alul, és pedig legfeljebb 90 kr ezüst- és legfeljebb 9 kr. réz váltópénzt tartozik a postahivatal elfogadni. Az utalványozott összeg krajczártörődéke a befizetésnél egész krajczárra egészítendő ki.

Az utalványok „expressz” mellett is földadhatók. Az expressz-utalványozásnál a földadónak az „expressz” szót az utalvány irlapon a „postautalvány” szó fölött kell kiírni.

Az utalványok térítvény mellett is földadhatók. A térítvény díja 10 kr. (Helyi forgalomban 5 kr.) Utalványok a helyi forgalomban is elfogadhatók, de ezen forgalomban az expressz-kézbesítésnek nincs helye.

Egy utalványra a postahivataloknál földadható vagy általuk befizethető összeg maximuma általában 200 frt. A kincstári postahivatalok azonban 1000 frt-ig terjedő közönséges és 500 frt-ig terjedő távirati utalványokat válthatnak egymással. Budapestre (főposta) és Bécsbe, ezen postahivataloknál 5000 frt-ig terjedő közönséges utalványokat lehet földadni. Az osztr. magyar monarchiában levő kincstári postahivatalok névjegyzéke minden postahivatalnál megtekinthető.

Boszniaiból és Herzegovinából a magyar-postaterületre intézhetők ugyan utalványok, de a magyar postaterületre a megszállott tartományokba utalványokat küldeni nem lehet.

Közi: Gábor A.

(Vége.)

KÖZGAZDASÁG.

A phylloxera ügyben.

Érdekesnek tartjuk a phylloxera kérdésben kitűnő természettudósunk Hermann Ottó és elsőrangú vegyészünk dr. Wartha Vinczének a földmívelési- ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter urhoz intézett emlékiratából közölni a következőket:

... Nekünk eleve is az volt a meggyőződésünk s azt a tapasztalás is bebizonyította, hogy a phylloxera bármi néven nevezendő vegyészeti vagy egyéb szerekekkel ki nem irtható, terjedésében meg nem fékezhető s hogy éppen az ez irányban folytatott kísérletek csak költség-szaporításhoz, complicatiohoz, végeredményben pedig csak sikertelenséghez vezetnek.

E meggyőződésünk a phylloxera szervezeti és élet-tani viszonyainak s a vegyi szerek hatásának ismeretén alapult s minthogy e viszonyok, mint az élő természet kifolyásai, nem változnak s nem is változhatnak — leg-főleg talaj és klimatikus viszonyok befolyása alatt némileg, de nem a lényegben — módosulhatnak; mi eredeti meggyőződésünk mellett most is megmaradunk.

Mi ennél fogva a szénkénnel, vagy bármi más vegyi szerrel való irtást elvetendőnek tartjuk, annyival is inkább, mert elvitázhatalan tény az, hogy Franciaország minden irtás dacára egyetlenegy hectár szőlőterületet sem tudott megmenteni, sőt Svájcban is, hol valóban az emberileg egyáltalában megtehető a legkínosabb pontossággal végre hajtott, a baj terjedésének el-eljét venni nem sikerült.

Magyarország helyzete annál súlyosabb, minél bizonyosabb az, hogy a csemeszőlő-tenyésztés mellett éveken át folytatott rendszeres agitatio következtében a vész számos pontra behuzeltatott; az irtással való védekezés tehát, még némi siker esetében is, az erőnek oly sokaságát és megosztását tételeznél fel, a mely mellett már csak az ellenőrzés és költség szempontjából is, sem lassítási, sem semmi más valamely néven nevezendő siker nem várható.

Szerintünk tehát a szénkénnel való irtás, mint nem czélra vezető, költséges s így merőben Magyarország igazi nemzetgazdasági érdekeibe ütköző elvetendő.

Az ugynevezett és sok hivatalos szakember által pandeaként hirdetett gyérítési eljárást mi nem akarjuk abszolte elvetni, mert soha attól mást nem várunk, csupán csak azt, hogy oly beruházást igényel, a mekkorát szőlőink átlag el nem bírnak, — mi olyan ember izlésének, a ki költsékre jóhiszeműleg a saját felelősségére, a saját zsebe rovására vállalkozik, útját állni nem akarjuk; tekintetbe vevén azt, hogy még az ilyen problematikus vesződség is bizonyos morális siker nálunk, hol fájdalom, rendkívül nagy mértékben, közállapotaink nagy kárára, nagy elfogultság mellett Pató Pál elve még mindig fennáll.

Nemzetgazdasági szempontból véve, mi a gyérítési eljárást is elvetendőnek tartjuk. Az eddig folytatott eljárásnak részünkről s legjobb tudomásunk szerint való bírálatát ezekben emondtuk.

Az előzményekből kiindulva következik az az elv, melyet már 1874-ben Barral hangoztatott, hogy t. i. meg kell ólnunk a phylloxerával is, s ezzel át-megyünk azon pontok megállapításához, a melyeket a jövőre való tekintetből szintén a legjobb tudomásunk szerint javasolhatunk.

Vezérelvünk az, hogy Magyarország borászata oly nevezetes nemzetgazdasági tényező, a melyet az ország nem nélkülözhet, s hogy az ekként minden körülmények közt megtartandó.

A mi a magyar borászat jellegét illeti, ez első sorban gyökerezik azokban a szőlőfajokban, a melyek Magyarországra nézve borászatiilag és nemzetgazdaságiilag fontosak. Ezekre nézve akként vélekedünk, hogy az inductiv tudomány által nyújtott minden eszközt és eljárást meg kell kísérlelnünk, hogy azokat mívelési módok segélyével elient állókká tegyük s ha a kísérletek nem vezetnőnek sikerre, a fajoknak fennmaradását és kihasználását immunitás homokterületeken biztosítsuk, kísérlet után megállapítva azt, hogy milyen mívelési mód mellett tartatható meg az eredeti jelleghez legközelebb eső tulajdonságaikban.

A mi az ellentállásra czélzó kísérleteket illeti, nézeteinket arra alapítjuk, hogy nálunk a phylloxera lassabban terjed s mi e szünetet kevésbé klimatikus és egyéb viszonyokban, mint inkább abban keressük, hogy nálunk a talaj álag véve még jó erőben van s úgy a növényélet is erőteljesebb; ezzel szemben azt tartjuk, hogy az a rohamosság, a mely Franciaországban mutatkozott, inkább a századokon át folytatott rablómívelésre, mint egyéb okokra vezethető vissza. Természetes az, hogy e kísérletektől rögtönös siker nem várható, s hogy azokat több generation keresztül kell folytatni.

Mulhatatlan szükségesnek tartjuk azt, hogy az országnak borászati czélokra alkalmas homokterületei szorgos vizsgálatnak vetessenek alá s tulajdonosaikhoz képest nyilvántartassanak. . . Intézkedés történjék azután az iránt, hogy a terület legalkalmasabbjain állami kedvezmények mellett az olesó francia mívelési mód fogantatassanak. E tekintetben elvünk az, hogy valamely állam borászatának hatalma, nem annyira a kiváló, terméshozadékra csak csekély mennyiségben termelhető finom borokban, hanem első sorban a nagy fogyasztó körre számítható könnyű, tiszta, olesó s átlag véve jó borokban gyökerezik, s mi nem csak állításképen, hanem legjobb tudományos meggyőződésünk alapján is kimondjuk, hogy Magyarország homokterületei ily borok előállítására, a

phylloxera ellen való teljes immunitás mellett, kiválóan alkalmasak.

De midőn ezt kimondjuk, távol vagyunk attól, hogy Magyarország finom s nagybecsű fajborait csekélybe vegyük, sőt ellenkezőleg, mi ezeknek is nemzetgazdasági fontosságát teljes mértékben méltányoljuk s szükségesnek tartjuk, hogy az ily borokat termelő vidékek érdekében minden emberileg lehető — még áldozatok árán is — megtörténjék.

E tekintetben első és fő elv az, hogy ha valamely nevezetes borvidék még inofficialva ninesen, a legszigorubb zárlat a baj bekövetkezését minél későbbi időre halasztja.

A második fő elv az, hogy a mennyiben az amerikai szőlőfajok valóban ellenálló képességet tanúsítanak, azok az illető vidékeken már most iskolailag tenyésztés-senek; a nemes fajoknak azokba való oltása gyakoroltassék, hogy így a baj bekövetkezése esetében az illető szőlőterület fennmaradhasson. — — —

Szerkesztői üzenetek.

„Dalok L.-hez.” I—IV. Van bennök gondolat, érzés, s eléggé esinosak is. Egy kis simitással közölhetők volnának. Csak az a baj, hogy egész czukros kásahegy áll előttünk — szerelmi dalokkal. Már-már arra gondolunk, hogy a javát kisorsoljuk az érdekeltek között. Nos, ki veszen sorsjegyet?

„Az én csillagom.” Nem tartalmatlan, de eszme-tartalma-hoz képest kissé hosszadalmas, s itt-ott dagályos. Így nem használhatjuk.

Piaczi árak

Nagy-Enyeden, 1882. december 14-én.

HL tiszta búza ára minőség szerint	6.50—5.75
„ elegy búza „ „ „	5.25—4.75
„ rozs „ „ „	4.—3.75
„ zab „ „ „	2.76—2.50
„ törökbuza „ „ „	3.50—3.30
„ burgonya „ „ „	1.40—1.50
Mmáza széna, kötetlen—kötött	3.90—4.10
„ szalma „ „ „	1.70—1.90
Kg marhahus	0.40
„ sertéshus	0.48
„ borjúhús	0.32
„ ürühús	0.24

Téli vetemény elég. Gyümölcs kevés

Kis lottéria.

Budai huzás december 9-én

67 18 17 81 82

Jövő huzás december 25-én.

Nagy-Szebeni huzás december 13-án

23 68 38 73 24

Jövő huzás peczember 23-án.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY.

MAKKAI DOMOKOS.

SZILÁGYI FARKAS.

SZILÁGYI GYULA.

TÖRÖK BERTALAN.

VÁRÓ FERENCZ.

KIADÓ-TULAJDONOS: POLLÁK MÓR.

Karácsoni és újévi ajándékok!!

Tisztelettel van szerencsém a n. é. helybeli és vidéki közönséggel tudatni, hogy

KARÁCSONI és ÚJÉVI

igen alkalmas

ajándékaim

mindennemű új czikkek igen gazdag választékban.

Ugyszintén

GYERMEKJÁTÉKOK

nagy mennyiségben megjötték és bátorkodom t. pártfogóimat a dús kirakat megtekintésére teljes tisztelettel meghívni. —

Alázatos kész szolgáljuk:

Bisztricsány Lajos.